

Çocuk Kitaplarında Ahlak Eğitimi

Ekim 2022

Selim Çalışkan

gerceginkitabı.wordpress.com

gerceginkitabı.com

Çoktanrıci Kuşaklar Nasıl Yetiştirilir yazımda çocuk ve okul kitaplarındaki yıkıcı ahlaki aşlamaya örnekler vermiştim. O günden beri denk geldikçe çocuk kitaplarını karıştırıyorum. Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarındaki çok temel eksiği de görünce bu ülkenin çocuklarında ahlak dersi veremediğine iyiden iyiye emin oldum. Çocuğa ilk ahlak dersi niteliğinde olabilecek bir kitap bulamıyorum.

Bir tanıdığımın üniversite yaşına gelmiş çocuğu Noel Baba'lı çorap giymenin ne anlama geldiğini bilmiyor. Ailesi Müslümanlıkla Hristiyanlık arasındaki farkı öğretmemiş. Bir başka tanıdığımın çocuğu dinlediği pop şarkı sözlerinde ne kötülük olduğunu anlamıyor. Ailesi "kendini sev", "olmak istediğin şey ol", "tadını çıkar" gibi sloganlardaki kötülüğün farkında değil. Din dersi kitapları doğrudan Muhammed'le başlıyor. Çocuk daha Allah'ın ne olduğunu bilmeden elçileriyle tanıştırılıyor. Ortalığın kötü olduğunu az çok sezen ana-babalar biraz korunur umuduyla çocuğu yaz tatilinde cami hocasına gönderiyorlar. Ama o güvendikleri kişi de yine öykünün orta yerinden, Muhammed'le başlamak ve tekerleme ezberletmekten başka bir şey bilmiyor. Yaşamı din-dindışı diye ikiye ayırmış bir kez, pop şarkı sözlerini okutsan belki eleştiremeyecek bile. Bu ortamda ailenin yaşamda hiçbir karşılığı kalmayan bağınaz din eğitimiyle Batı'nın maddecilik, hazcılık, pozitivizm, ilerlemecilik gibi değerlerini aşlayan sözüm ona seküler kaynaklar arasında kafası karışıyor. Yağmurdan kaçarken doluya tutuluyor. Çocuk, iki farklı dünya arasında sıkışıyor. Namaz kılmakla "kendini sevmek" arasındaki, soyutla somut arasındaki, laikle "dinsel" arasındaki dev boşlukta savruluyor. Bu ikisinin nerede kesişip nerede çatıştığını anlamıyor. İki kopuk kavram dünyasını bağdaştıramıyor, birinin karşılığını veya karşıtlığını ötekinde bulamıyor. Böylece iki yanlış seçenektan birini seçiyor. Beni araştırmaya ve yazmaya iten bu parçalanmışlığın farkına varmamdı. Ben de aynı kör ve topal eğitimle iki dünya arasında sıkıştırılmış ve sakatlanmış olanlardanım. Çocuklarımızı sakatlamayı sürdüremeyiz. Müslüman aileler çocuklarına verecekleri eğitimi kendilerinin tasarlamaları, kendi kitaplarını yazmaları gereken bir noktadalar.

Benim bu blogu yazmamı gerektiren boşluğa geliyoruz: Kimse bu yükü yüklenmiyor. Uzmanlar kaygı duymuyorlar. Bu yüzden görev benim gibilere, okulluya değil alaylıya, Sarı Çizmeli Mehmet Ağa'ya düşüyor. Müslüman dünyası uyuyor, Türkiye uyuyor. Çocuklar diri diri gömülüyor. Kimse acımıyor. Hiçbir şeyi uzmanlara bırakmayı göze alamayız. Her şeyi yeniden keşif ve inşa edeceğiz. Yeniden inşa için önce var olanı iyi tanımaktan başka yolumuz yok. Bunun için piyasadaki ve dünyadaki çocuk kitaplarını karıştırmayı sürdürüyorum. Bu yazıda Müslüman ahlak öğretme iddiasında olan çocuk kitaplarını değerlendireceğim. Kitapları yazarlar hakkında hiçbir şey bilmeden okuyup değerlendirdim. "Kimmiş bunlar" diye baktıysam okuduktan sonra baktım.

İncelediğim kitaplar:

Hatice Kübra Tongar - Çocuklar İçin Ayet Ayet Allah Sevgisi

Hatice Kübra Tongar - Zuzu ile Allah'ın İsimlerini Öğreniyorum Dizisi
Hatice Kübra Tongar - Nedim Sorayım dedim 1: Allah'la Tanışma Defteri
Hatice Kübra Tongar - Peygamber Meslekleri Dizisi
Hatice Kübra Tongar - Başımın Üstünde Yerin Var
Hatice Kübra Tongar - Allah'ım Ben Geldim: Namaz Kılmak İçin 10 Harika Sebep
Hatice Kübra Tongar (öbür kitapları)
Merve Gülcemal - Allah'ı Neden Göremiyorum?
Merve Gülcemal - Bize Benzer Mi?
Jenny Molendyk Divleli - Unutulmuş Kitap
Erdemler Dizisi - Adil Davranıyorum
Ayşe Sevim, Fatma İşil - Allah Beni Seviyor

Hatice Kübra Tongar Kitapları

Çocuklar İçin Ayet Ayet Allah Sevgisi

Kitabın içeriği adından belli. Allah'ın Kuran'dan öğrenilmesi gerektiği varsayımı doğru. Ayetler uzunca açıklamaların sonunda veriliyor. Ayet seçiminin doğruluğu tartışılabilir. Yanlırları sıralayalım.

“Namaz kılarız, oruç tutarız, dua ederiz, iyilik yaparız.” Allah'a sevgimizi göstermek için bunları yapıyormuşuz. Buradaki kusur ibadet denen bir davranış sınıfı yaratıp bunu bilinen iyilikten ayırmak. Ancak bunu yetişkin Müslümanlar zaten böyle anlayıp böyle yapıyorlar ve bu kusurdan arınmış bir kitap bulmak olanaksız.

İnsanın nasıl yaratıldığını açıklayan sayfalar biraz pürüzlü. Birincisi; insanın yaratılışını 5-7 yaş çocuğa açıklamak gerekmiyor. İkincisi; çocuğu Arapça “alak” sözcüğüyle tanıştırmak gerekmiyor. Üçüncüsü; bu sözcük ayetteki bağlamda kan pıhtısı anlamına gelmiyor. Kan pıhtısının “ilgiyle” ne ilgisi olduğu da açıklanmıyor. Önceki iki sayfada (20, 23) yaratılış anlatılmıştı zaten. Arapça terimlerle çocuğun kafasını bulandırmanın gereği yok.

Oğlunuz bu kitapta Allah'ın insanı en güzel biçimde yarattığını (20) okuduktan birkaç yıl sonra aklı başına gelince “çükümü niye kestiniz o zaman” diye sorabilir. Allah adına yalancı çıkmamak için yanıtınızı hazırlayın.¹ Yazarın çocuk psikolojisi okuduğunu bilmek

¹ Benim yanıtım Oğlanların Sünneti yazısında.

ilginç. Bir başka kitabında çocuğun yaşamın ilk yıllarında güvenlikte olma duygusunun ömür boyu süreceğini söylüyor. Ama o güvenilir iki kişinin kendisini kasıtlı olarak incittiğine tanık olan çocuğun nasıl bir tepki vereceğini hiç düşünmemiş. Bilimsel bilgisini dogmalarıyla çarpıştırmamış.

Çocuğun caddenin karşısına geçmesine yardım ettiği teyzenin hediye olarak para vermesi kesinlikle yanlış (28). Çocuğun o yaşta para paradigmasına dalması yanlış. Hediye olarak bir nesne vermesi gerekiyordu.

Çocuğu ruh kavramıyla tanıştırmak yanlış (31). Bir çocuğun veya yetişkinin insanı ve Allah'ı anlayabilmesi için ruh kavramına kesinlikle gereksinimi yoktur. Çocuğa insanın göze görünmeyen özünü anlatmak için ruh sözcüğünün kullanılması kolaylaştırıyor, karmaşılaştırıyor. Çünkü çocuk çevresinde ruh sözcüğünün nasıl kullanıldığını görünce ikisini eşleştirecek ve yanılacak. Oysa Arapça Kuran metninde geçen *ruh*, Türkçedeki ruh değildir.²

Dua kavramını anlattığı sayfalar olumlu (38, 41). Bunlar kitabın en yararlı dersleri olabilir. Yanına bir de sabır dersi eklenseydi çok iyi olurdu. Çocuklar sabretmeyi çok zor öğrenirler ve bu durum yetişkinliklerini derinden etkiler.

Özür dilemeyi anlattığı sayfada (14) ana-babadan özür dilemekle Allah'tan özür dilemek arasında bir bağ kurulmasını bekliyoruz ama kurmadan sayfa bitiyor. Oysa kitabın kalan bölümünde çocuk tövbe kavramıyla bile tanıştırılıyor. Kaçırılmış bir fırsat.

Allah'ın nimetlerini özellikle yiyecek olarak bol bol anlatınca aklıma kitabı okuyan çocuğun bu yiyeceklerden kimini yiyememe olasılığı geliyor. O zaman elinde yeterli nimet olmayan kişilerle paylaşmayı öğütleyen bir iki sayfa eklenmeliydi ki çocuk yoksulluğunun sorumlusunun Allah olmadığını bilsin. Çocukların, hele apartman çocuklarının en zor öğrendikleri şeylerden biri paylaşmaktır. Kitapta iyilik örnekleri trafik kurallarına uymanın ve teyzenin karşıya geçmesine yardım etmenin ötesine geçmiyor. Bu anlamda öğütlerin toplumsallığı eksik kalıyor. Oysa bugünlerde çocuklar çok yalnız büyüyorlar ve toplumsal bilinçleri gelişmiyor.

Beş yaşındaki çocukların “dünyanın sonu” kavramını bilmeleri gerektiğini düşünmüyorum (51). Hatta bilmemeliler.

Allah'ın onu “yoktan” var ettiğini öğrenmesi çocuğun daha çok soru sormasına neden olabilir (10). İşin gerçeği öbür canlılardan türedik ve bu başka bir yazının konusu.

Kitap sonunda sure adlarının Türkçeleri veriliyor. Gereksiz bir bilgi. Bu yaşta çocuğun Kuran okuyacak hali yok. Sayfa 47'den sonrası atılabilir diye düşünüyorum. Ayrıca Kuran, okunduğu gibi “Kuran” diye yazılır. “Kur'an” yazılışı hem Türkçeye aykırıdır hem de çocuğun kafasını karıştırır.

Canan Öztürk'ün [Çocuklar İçin Kuran'dan İlk Öğütler](#) kitabındaki sorun burada da var. Ayet çevirileri olduğu gibi yazılmış. Sözelimi Allah'ın herkesi koruduğu söylendikten sonra “Allah iman edenleri korur” meali yazılmış. Çocuk “iman ne” diye soracak ama

² Arapça Sözcük Denkleği yazıma bakınız. Ruh yanlışıyla ilgili Uzak Tanrı yazıma bakınız.

hiçbir açıklama yok. Madem öyle, velilere çocuğun sorması olası sorulara verecekleri yanıtlar ayrı bir kılavuzda verilmeliydi. Bunun yanında ayet çevirileri genel olarak kötü.

Bunlara karşın genel olarak olumlu bir kitap. Yine de sorunları gidermek isteyen bir ailenin kitabı yeniden yazması zor olmaz.

Zuzu ile Allah'ın İsimlerini Öğreniyorum Dizisi

1. Kitap: Benim Canım Fasulyem

Bu kitapta Zuzu pamukta fasulye çimlendirmeyi öğreniyor. Tek bir pürüz dışında temiz bir kitap:

“Öğretmenim dedi. Anneannem her zaman çiçekleriyle konuşur. Bana canlılar sevgisiz büyüyemez demişti. Biz fasulyemizi nasıl seveceğiz?”

Öğretmen Zuzu'nun başını okşadı:

Anneannen doğru söylemiş Zuzu, dedi. Fasulye tanenle konuşur, ona su verirken filizlenen yapraklarını okşar, onun ince dallarını parmaklarınla sarıp sarmalarsan çok daha büyük, çok daha güçlü ve çok daha sağlıklı olur.”

Bundan sonra Zuzu sahipsiz bitkileri kimin okşadığını soruyor. Rüzgar ve yağmur yanıtı alıyor. Şimdi bu yanıtta sorun yok. Evreni boşluk bırakmamacasına dolduran bir bilinç, ilgi ve acımanın varlığını çocuğa örtülü olarak anlatmak doğru olabilir. Nitekim kitabın sonunda bununla Allah'ın arasındaki bağlantıyı çocuk kendisi kuracak. Ama bunu anlatmak için okşanan veya konuşulan bitkinin daha iyi büyümesi gibi kanıtlanamayacak olan bir varsayımı çocuğun kafasına sokmaya gerek yok. Nitekim sahipsiz bitkileri yel ve yağmur seviyorsa sahipli olanları da sevecektir. O bölüm örneğin şöyle yazılabilirdi:

“Öğretmen Zuzu'nun başını okşadı:

Anneannen bitkilerini sevdiğini onlara göstermek istediği için öyle davranıyor. Bunun işe yarayıp yaramadığını bilmiyoruz. İstersen sen de fasulyenle konuşabilir, onu okşayabilirsin, bir zararı yoktur.”

Böylece sonraki soruya zemin hazırlanmış olurdu. Yelin, yağmurun ve güneşin sahipsiz bitkiyi sevdiği kadar sahiplileri de sevdiği vurgulanabilirdi.

Bu arada Zuzu'nun öğretmeni de kadın. Zuzu'nun kahvaltı masasında yalnızca annesi var. Baba yok. Kitaptaki tek erkek servis şoförü. Bu durum bir 5+ yaş kitabı için yanlış. Kitap yazarın elinden çıktıktan sonra hiçbir düzeltiden geçmemiş görünüyor.

Kitabın sonunda Allah'ın El Musavvir, El Rezzak ve El Vedud adları öğretiliyor. Tanımlar doğru ancak Türkçe karşılıkları verilmeliydi.

2. Kitap: Kırmızı Başlıklı Kız

Bu kitapta Zuzu botanik bahçesi geziyor. Eline kaktüs batıyor, kaktüse öfkeleniyor, daha sonra kaktüsün yararlı bir bitki olduğunu öğreniyor ve öfkesi geçiyor. Kitapta birkaç sakıncalı veya eksik öge, bir de çok sakıncalı bir öge var.

Çocuk kaktüsten “nefret ettiğini” söylüyor. Altı yaşındaki çocuklar bu sözcüğü pek kullanmazlar. Tongar Amerikan ürünlerinin etkisinde fazlaca kalmış olacak. Çünkü onların altı yaşındaki çocukları “nefret ederler”. Türk çocukları ise yalnızca “sevmezler”. Nefret kapasiteleri yoktur. Nefret yetiştiklere özgüdür.

Önemli olmamakla birlikte kaktüs hakkında yanlış bilgi veriliyor. Kaktüsün dikenleri yaprak değil, koruma organıdır. Bitkinin kendisini korumak istediği bilgisi verilmiyor. Bu anlamda güzel bir fırsat kaçıyor.

Üç kitaptaki en büyük ve tehlikeli yanlış her bitkinin farklı nitelikleri olduğu açıklamasının arkasından geliyor:

“Farklılıklar bizim zenginliğimizdir Zuzucuğum.”

Bu cümle çokkültürcülük savunucularının, eşcinsellerin, ateistlerin ve onların azdırıncılarının icat ettikleri bir slogandır. Liberallerin, kültürel Marksistlerin, “woke” ideologların sloganıdır. Bundaki kötülüğü göremeyen okura sağ taraftaki listede din başlığı altındaki yazılarımı okumasını öneririm. Müslüman olma iddiasındaki bir kitapta bu slogana rastlamak çok acayip. Yazarın bunu kasıtlı olarak kullanmış olmasını pek olası görmüyorum. Ama bu gerçeği bilmiyor olması yazdığı öbür çocuk kitaplarına çok temkinli yaklaşmamız gerektiği anlamına geliyor. Sırf bu cümle yüzünden ben bu kitabı çocuğuma okutmazdım.

Bu kitapta yine Zuzu’nun babası yok. Tek erkek botanik uzmanı, onun da erkek olduğunu resimden anlıyoruz, metinden değil.

Kitabın sonunda Allah’ın el Bari, el Muhsi ve el Cemil adları öğretiliyor. Kuran’da Allah’ın el Muhsi ve el Cemil diye adları yok. Allah’a uyduruk adlar takacaksanız bu sizin

bileceğiniz iş ama İslam'da bunlar yoktur. Topu topu üç kitaptaki dokuz addan ikisinin sahte olması çok kötü. Bu kitapların uzmanların veya düzeltmenlerin elinden geçmediğinin bir başka göstergesi.

3. Kitap: Bilim Fuarında Bir Gün

Bu kitapta ilk kez Zuzu'nun bir babası olduğunu görüyoruz. Anası dul değilmiş.

Kitap başlar başlamaz talihsiz bir sözcük seçimine rastlıyoruz: "Bilim insanı". Farklılıkları zenginliğimiz sanan yazarın bu ifadeyi kullanması beni şaşırtmıyor. Ama yanlıştır, kötüdür ve çocuğa doğrusu öğretilmelidir. "Bilim adamı" tamlaması zaten cinsiyetsiz bir tamlamadır. Tamlamadaki adam sözcüğü anlamını kısmen yitirdiği için bileşik sözcük olarak kullanılması ve böylece "bilimadamı" olarak yazılması daha uygundur. Karşılaştırmak gerekirse "bilimdışı" bileşik sözcüğünde "dış", düzenlamı dışında özelleşmiş bir anlama kavuştuğu için bitişik yazılır. Bilimsel niteliğini iyiden iyiye yitiren, hükümet buyruğuyla veya mahkeme kararıyla sözlüğünü değiştiren TDK'nin Türkçede bileşik sözcük olması gereken pek çok sözcüğü (Ortadoğu, balıkadam, kitabevi, anadili, anacadde, acıbadem, balıkyağı, dilbilim, eşanlamlı, karayolu, şekerpancarı, taşkömürü, yurtdışı...) kasıtlı olarak ayrı yazmaya başlaması ve eğitim bakanlığının çocuklara Türkçeyi kasıtlı olarak doğru öğretmemesi halkın bu konudaki bilincini yok etmiştir. Bilimi ve adamını ayrı yazmayı sürdüren bir kuşağın "bilim insanı" saçmalığını türetmesi (aslında Batı'dan ithal etmesi) beklenen bir yanılgıdır. Bilimadamı, dinadamı, teknikadam vb. sözcükler bileşik olarak kullanılsaydı böyle bir talep ortaya çıkmayacaktı. Sözelimi balıkadam başından beri bileşiktir. Balıkadam eğitimlerine katıldım, ortamlarında bulundum ve "balık kadın" veya "balık insan" demeye çalışan bir geri zekalıya rastlamadım. Kadınlar da kendilerine "balıkadam" derken doğal davranıyorlardı. "Bilim insanı" diye akıllarınca bir düzeltme yapan kişilerin "din adamı" veya "gemiadamı" gibi tamlamaları bu mesleklerde kadınların bulunmaması gerekçesiyle olduğu gibi bırakmaları saçmadır. Bu örneklerde feminist güdülenmenin işaretleri de belirgin oluyor. Çünkü feministlerin "kadınlar da din adamı /gemi adamı olsunlar" diye bir talebi yoktur. Denizcilik Bakanlığı'nın yönetmeliğinde kadınların gemi adamı yapılmayacağı yazılıdır ve buna bozulan tek bir feminist yoktur. Bunlar çoğunlukla az kazandıran ve zor işlerdir. Feminizm kadınların yalnızca yönetici konumlara, daha doğrusu az çalışıp çok kazandıran sömürgeci pozisyonlara gelmesiyle ilgilenir. Bilimadamlığı bunlardan biridir. Feministlerin yaptıkları ikinci dil hatası, tekil ve tek anlamlı olan "kişi" sözcüğünü kullanmak yerine çok daha genel ve kimi zaman çoğul anlamı olan "insan" sözcüğünü kullanmaktır. Bir mesleği yapanlar arasında kadınların bulunup bulunmamasından bağımsız olarak meslektaşların adı -adamı olarak konduysa öyle kalmalıdır. Baştan -kişi (ör: bilirkişi) olarak konduysa o da öyle kalmalıdır. Kimi gavur ilinde yapıldığı gibi "yol çalışması" veya "yolda işçiler var" anlamındaki "men at work" tabelasının yolda çalışan kadın işçi olmamasına rağmen "men and women at work" olarak değiştirilmesi de saçmadır. Türkçe dahil pek çok dilde adam, man, homme sözcükleri aynı zamanda insanı anlatan, cinsiyetsiz de olabilen sözcüklerdir. Cinsiyetsizleştirilmiş dil politikası feminizmin diğer bütün girişimleri gibi, doğrudan dilleri ve dolayısıyla insanların düşüncelerini **bozmaya** yönelik yıkıcı bir

girişimdir. Dilin yaşamsallığı konusunda pek çok ayeti bulunan bir kitabı izleyen Müslümanların böyle rezilliklere destek olmak şöyle dursun izin vermeleri bile çelişkidir. Yazarın öbür kitaplarında “şiddetsizlik” gündemini benimsediğini görünce, yukarıda farklılıkların zenginlik olduğunu sandığını da göz önünde bulundunca **özgürlükçülük dininin** yayılmacılığını ayırımsayamadığını anlıyoruz. Bu durumda onun bir parçası olan feminizme karşı dik durmasını beklemek de gerçekçi olmuyor. Bu yazarın ürünlerine feminist içerik olabileceği varsayılarak temkinli yaklaşılmalı.

Sonraki sayfalarda Zuzu, icat yapmanın yoktan var etmek olmadığını, var olanı keşfedip dönüştürmek olduğunu öğreniyor. Bu çok önemli ve vurgulanması gereken bir ders. Modern fikri mülkiyet hukuku icadın yoktan var etmek olduğu varsayımı üzerine kuruludur. Hatta Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’nda başlatıcı, var edici anlamında “bedii” sözcüğü bile geçer. Gerçekte her icat yalnızca bir türetmedir. Yazar bu dersi veriyor ama bir icat örneğiyle somutlamıyor.

Kitabın sonunda Allah’ın *el Halık, el Basir ve es Semi* adları öğretiliyor. *Halık*’a verilen “yoktan var edici” anlamı yanlıştır. *Halaka* eylemi Kuran’da türetmek anlamında kullanılmıştır. Yoktan var edici veya başlatıcı anlamındaki ad *el Bedi*’dir. *Halık*’ın *Bedi* ile değiştirilmesi ve Türkçe karşılıklarının verilmesi gerekiyor. Ama kitaplar denetimden geçseydi bile bu hata büyük olasılıkla düzelmeyecekti çünkü *halaka* ile *beda* arasındaki farkı hemen bütün Kuran yorumcuları görmezden geliyor.

Her Üç Kitapta

Allah’ın adlarının Türkçe karşılıkları verilmeliydi. Bunların özel adlar veya terimler değil yalnızca Kuran’da yeni birer işlev yüklenmiş **tür adlar** olduğu bilgisine çocuğun hazırlanması iyi olur. Değilse, “İslam” diye doğallıktan alabildiğine uzak ve yabancı bir kültürü öğrenecektir. Bugün sayısız genç İslam’ı “Arap dini” olarak biliyor.

Çocuğa Zuzu gibi uyduruk değil gerçek bir ad konması veya en azından anlamlı bir ad konması gerekirdi. Eski çocuk kitabı dizilerinin karakterleri öyledir örneğin; Ali’dir, Suna’dır, Ayşe’dir, Sakin’dir. Zaten piyasa çeviri kitaplarda değiştirilmeden bırakılmış yabancı adlarla dolu kitaptan geçilmiyor. Çocuğa söylenebilecek söz ve çocuğun okuyabileceği söz zaten sınırlıdır. Bunun bir bölümünü anlamsızlığa kurban verme lüksümüz yoktur.

“Evettttt”, “vayyyyy”, “buzzzz”, “düüütttttt” gibi sözcüklerde harflerin bu kadar çok yinelenmesi doğru değil. Okumayı yeni öğrenmiş bir çocuğun doğru yazımın dışındaki biçimsiz, ölçünsüz yazıma maruz bırakılması doğru değil. Yine uzmanına sorulmalıdır ama ben bunların yalnızca sürekli sessizlerle ve en çok üç harfle sınırlandırılması gerektiğini düşünüyorum.

Neşeli veya vurgulu olması istenen cümlelerin satır hizasından çıkarılarak su dalgası biçiminde yazılması doğru değil. Okumayı yeni öğrenmiş çocuk bunun duyguyu veya anlamı ifade etmenin kurallı bir biçimi olduğunu sanabilir. Çocuk yoğun duygunun veya vurgunun yalnızca yazım kuralları içinde kalarak iletileceğini bilmelidir.

Kitaplarda kullanılan yazı tipi ancak çizgiroman balonları için uygun olabilecek türde, hisasız bir yazıtipi. Okumayı yeni öğrenmiş çocuğun kitap harflerine alışması gerekir diye düşünüyorum.

Bu üç kitabın Allah'ı çocuğa anlatmak için tek başına yeterli olmadığını ve farklı derslerle desteklenmesi gerektiğini ekleyeyim. "Allah nedir" sorusuna çoktan yanıt almış (almaya başlamış) çocuklara daha uygun kitaplar bunlar.

Nedim Sorayım dedim 1: Allah'la Tanışma Defteri

Bu kitapta yaz tatilini dedesinin köyünde geçiren çocuğun sorularını ve bilge dedesinin ve ninesinin yanıtlarını okuyoruz.

Ağızlı, abartılı, bozuk söyleyişli kuralsız yazımlar, yan yana on altı harfe varan yinelemeler, hisasız satırlar ve hisasız yazıtipi kitapta büyük yer kaplıyor. Büyük harfle küçük harfi birbirine karıştıran yazıtipleri de var. Bunlar sekiz yaşa uygun değil. Yazım yanlışları da var. Rezidans, coztmak, marşmelov, inovatif gibi piç sözcükler var. Yazar mizansen, bohem, eylem planı sözcüklerinin anlamını bilmiyor. Çocuk kitabı bitirince Türkçenin kurallarını hatırlayıp sözcüklerin gerçek anlamlarını öğrenmesi için ayrı bir ders vermek gerek. Bunlardan anlıyoruz ki kitap düzeltiden geçmemiş. Üstelik Hayykitap büyük bir yayıncı. Demek ki umursamıyorlar.

Allah'ın adları konusundaki yanlışlar burada da sürüyor. *Şafi* ve *Settar* diye adlar yok. *El Halık* yoktan var eden demek değil. Üstelik *halık* anlatmak için örnek verdiği zeytin yoktan var olmuyor. Hem örnek hem ad yanlış. Öyküdeki çocuk bu örnekten sonra "Allah'ı kim yarattı" diye soruyor. Soru doğal ama sırası yanlış. Verilen yanıt daha da yanlış. Sözde Allah her ağacın bir ilk ağacını, insanın bir ilk insanını yaratmış. Bu hem yanıtladığından daha çok soruya neden olan bir yanıt, hem de o sorunun yanıtı değil. Sorunun yanıtı geliyor ama İhlas Suresi'nden geliyor. Bu arada çocuğun Kuran'ı sormasını bekliyoruz, sormuyor. Peygamber'den söz ediliyor, "o kim" diye sormuyor. Peygamber anlatılmadan Kabe, namaz deniyor.

Rızık sözcüğünün yiyecek, içecek anlamına geldiği anlatılıyor. Sonra da "Allah'ın rızıklarını saymaya kalksanız..." ayeti okunuyor. Böyle bir ayet yok. O ayetteki rızık değil, nimettir. İkincisi, rızık sözcüğü Kuran'da yiyecek, içecek anlamına gelmiyor. Bu yalnızca Türkçede kazandığı anlam. Öyleyse basitçe yiyecek, içecek demek yerine rızık sözcüğünün öğretilmesinin bir gereği kalmıyor. Bunun yanı sıra yiyeceğin hiç bitmeyeceği gibi yanlış bir mesaj da veriliyor. Denizde balık kalmadığını öğrenince bu çocuk acaba ne tepki verecek? Ayrıca sekiz yaşındaki çocuğa Kuran okutulmasını doğru bulmuyorum.

Kitabın olumlu yönü “dua”nın davranış olduğunu anlatması. Bu ders ilk sayfalarda geliyor. Ancak kitabın sonuna doğru Maide Suresi’nde İsa’nın yardımcılarını için gökten sofrayı indirilmesi bir “mucize” öyküsü olarak anlatılıyor. O sofrayı bir mecaz olmalıdır. Bunu yeme içme olarak anlayan yorum, İncil’deki bitmeyen şarap ve balık öykülerine bakanların yorumlarıdır. Tevrat ve İncil’i yorumlamak için Kuran’ı kullanacakları yerde tersini yapanların yanlış yorumlarıdır. Ortaya şöyle bir çelişki çıkıyor: Dua kavramı kitabın başında doğru anlamıyla anlatılırken mucize kavramını yanlış, bozuk anlamıyla anlatılıyor. Dolayısıyla birinci “dua” eylem, ikinci “dua” söz oluyor. Hemen arkasından üçüncü dua yine söz biçiminde geliyor. Çocuğun kafasının karışması işten değil.

Görece önemsiz bir sorun kitap boyunca kent yaşamının alaya alınıp eleştirilirken köy yaşamının övülmesi ama buna bir açıklama veya çözüm getirilmemesi. Kolayca düzeltilebilecek başka sorunlar da var. Okur Youtube videosu izleyip öykünmeye, kola içmeye özendiriliyor. Çiğ et şişliği alır diye öğretiliyor. Böyle bir şey yok. Şişliği alan soğuktur. Allah, tövbe etmeyi çarpıp yamuk yumuk ediyormuş... Vicdan sağ omuzdaymış...

Sonuçta bu kitap pek kurtarılabilecek gibi değil. Baştan yazılmalı.

Peygamber Meslekleri Dizisi

Bu dizinin kitaplarını alıp okumadım. İçerikleri az çok belli. Yusuf mucitmiş, Nuh marangozmuş, Adem çiftçiymiş, İdris terziymiş efendim. Burada yazar çocuğa iki büyük zehri yediyor:

Birincisi; peygamberler ahlak öğretmenleridir, mesleki önderler değil. Çocuk Allah’ın ulaklarını öğrenecekse ahlak öğretisi için öğrenmelidir. Bununla ilgisi olmayan gereksiz (ve dolayısıyla Kuran’da sözü edilmeyen) ayrıntılar için değil. Masal ve eğlence için hiç değil.

İkincisi; bu bilgilerin hiçbiri Kuran’da yer almaz, Kitabımukaddes ve efsane kaynağıdır. Kuran’da Yusuf’un kıtlığa karşı önlemler aldığı bilgisi var. Bunun için mucit olması gerekmiyor. Çocuğun Yusuf’u bilmesi için Mısır’da yapılan pek çok icadı Yusuf’a yakıştırmak gerekmiyor. Geminin bir mecaz olma olasılığını bir kenara bırakıp düz anlamıyla anlasak bile Nuh’un gemiyi yapması için marangoz olması gerekmiyor. Nuh’un bir cemaati var. Hatta hizmeti dışarıdan satın almış olmaları bile olasıdır. Nuh’un Kuran’daki öyküsüne onun becerikli bir marangoz olduğu bilgisini eklediğimiz anda ahlaki mesajı zayıflatmış oluruz. Türkiye’de “Nuh’un gemisi” diye çizilmiş olan istisnasız bütün resimlerin Tevrat’taki öyküye uygun olduğunu görüyorum. Geminin biçimi Tevrat’taki tarife uygun çizilir (ve mühendislik bakımından yanlıştır). İçine yaban hayvanları konur ki bu Tevrat’ta geçer, Kuran’da geçmez. Kuran’da İdris’in ne yaptığıyla ilgili neredeyse hiç bilgi yok. En azından İdris’in kim olduğuyla ilgili doyurucu bir yoruma ben rastlamadım. Kuran’ın varlığı hakkında bir ipucu bile vermediği Şit hakkında tuğla gibi kitaplar yazanlar (bkz. Cemalnur Sargut) bu eşek yükü bilgiyi nereden buluyorlarsa Tongar da oradan bulmuş olmalı. Eğer tasavvufçuların öne sürdükleri gibi İdris’in Hermes Trismegistus olduğunu varsayıyorsa eyvah eyvah, çocuk çok kötü zehirlenecek demektir. Kısacası Tongar bu dört kitabı Kitabımukaddes’ten ve

Kitaplıların efsanelerinden derlemiştir. Adem'in bir çiftçi olduğu bilgisi kesinlikle Tevrat'tan gelir. **Bozuk** Tevrat'tan... Kuran'da Adem bir kişi bile değil, topluluğun adıdır.

Yazarın çocuklara İslam diye öğrettiği şey Kitaplıların efsaneleridir. Bu dört kitap kesinlikle İslam dışıdır.

Başımın Üstünde Yerin Var

Yazar, ergen kızlara yönelik olan Başımın Üstünde Yerin Var kitabında, başörtüsü savunusu yapan pek çok kitap ve yazıda gördüğümüz "değerli olan saklanır" savını kullanıyor. Bu sav resmen kadının erkekten daha değerli olduğu anlamına geliyor. Nitekim bu savla karşılaştığımız sayfanın hemen arkasında "kızlar daha değerlidir" diye açıkça yazarak feministliğini belgeliyor. Bu çok Zavallıca bir örtünme savunusudur. Kadınların örtünmeye ikna olmaları için erkeklerin aşağılık olduklarına mı inanmaları gerekiyor? Erkekleri karılarına bağışlayıcı davranmaya ikna etmek için onları kadınların sözden anlamayan geri zekalılar olduklarına inandırmaya çalışsak bundan ne farkı var?

Üstelik yazar bunu yaparken bir Müslüman için bağışlanamaz bir şey yapıyor, bir Kuran ayetini örtüyor! 24:30-31 ayetleri hem kadına hem erkeğe "bakışlarını indir" der. Oysa Tongar'a göre ayet bu buyruğu yalnızca erkeklere yöneltilmiş. Kadına "örtün", erkeğe "bakma" diyormuş. Oysa meallerde bile bellidir ki bakmama buyruğu her ikisine, örtünme buyruğu kadındır. Bu sayfalarda erkeğin tipik şeytanının ona "bak" dediğini, kadının tipik şeytanının ise "baktır" dediğini öne sürüyor ki burası doğrudur. Sıcakta örtünmenin zorluğundan birkaç kez söz etmesine rağmen sıcak havanın başörtüsü veya makul örtünme için ciddi bir engel oluşturmadığı, kadın vücudunun erkeğinkine göre daha serin kalabildiği bilgisini vermiyor. Bu bence önemli bir eksiklik. Bazı kadınlar yarı çıplak gezmek istemelerinin gerçekten sıcakla ilgisi olduğuna inandırılmışlardır. Gerçekte ilgisi yoktur. Zuzu'larda gördüğüm feminist eğilimin bu kitapta sürdürdüğünü görmek beni şaşırtmıyor. Feminizm temiz bir bardak suyun her yerini eşit oranda kirleten bir damla mürekkep gibidir.

Sonraki bölümde Muhammed'e mağarada ilk vahyin gelişi öyküsünü anlatıyor ve bunu örtünmeyle ilişkilendiriyor. Bu mağara öyküsü uydurmadır ve Kuran'la doğrulanamaz.

Bu görece masum hatanın sonrasındaki bölümde ise bağışlanamayacak ciddi bir hata geliyor: Kuran'da bulunmayan ilk yaratılış öyküsünü anlatıyor. Elbette bu öykünün kaynağı Bozuk Tevrat ve öbür Yahudi efsaneleridir. Tongar, İslam anlattığı sanısıyla genç okuruna Yahudilik anlatıyor. Burada yaptığı hataları uzun uzun irdeleyecek olursam yüz sayfa tutar, onun için kısa kısa geçiyorum:

- Kuran'da Adem ilk kişi değildir, ilk topluluktur. Havva diye biri yoktur.
- Kuran'da Adem gökten düşmemiştir. Yerde yaratılmıştır, yerdeki bahçeden atılmıştır.

- İblis'in önceden başmelek olduğu ve sonra görevinden uzaklaştırıldığı efsanesi Yahudilerin uydurmasıdır.
- 2:30 ayetinde gelecek zaman kipi hiç yoktur. Allah "yaratıcıyım" der. Meleklerin sorusu "yaratıcı mısın" geniş zaman kipindedir. Gelecek zaman kullanarak melekleri müneccime çeviren meallerin hepsi yanlıştır ve öyküyü anlaşılabilir bir hale getirir. Bu hatanın da ardında Kuran'ı Bozuk Tevrat'a baka baka yorumlamaya çalışan anlayış yatar.
- Bu öyküde çirkin yerlerinin insana görünmesi mecazdır, kadınların örtünmesiyle ilgisi yoktur. Tongar, erkek sandığı Adem'in örtüsüz kaldığını öne sürüyor ama bunu her nasılsa kadınların örtüsüyle ilişkilendiriyor. Kendisiyle de çelişiyor.

Sonraki bölümde "tesettürün" (basitçe örtünme demekken sanki bir terimmiş gibi ısrarla bu sözcüğü kullanıyor) bir nesne değil bir davranış kipi olduğunu anlatarak hatasını affettirir gibi oluyor. Ne yazık ki bir hata daha yapıyor ve 24:31'de el ve yüz dışında her yerin örtülmesi gerektiğinin buyurulduğunu öne sürüyor. Ayette böyle bir sınır çizilmiyor. Bari bununla atlatalım derken "yalnızken tesettür" gibi saçma sapan bir kural ortaya atıyor. Kuralı doğrulamak için masal anlatıyor. Yalnızken bile çıplak kalmama kuralı Ortadoğu paganlarının ecinni inancının bir kalıntısı olsa gerek. Namazda başı örtme kuralı, uykunun abdesti bozması kuralı ve türlü tuvalet kuralının kaynağı da büyük olasılıkla aynıdır. Hadislerin Yahudi ve Hristiyan Kökeni yazımda örneklerini verdiğim üzere eskinin yoz bilgisi ve hurafesi sonradan üzerine İslami bir kılıf dikilerek sürdürülmüştür.

"Helal Daire Keyfe Kafidir" bölümünde yazar genç okuru haber okuyup dinlemeye ve habere inandırmaya yönlendiriyor. Bu bence örtünmeyle ilgili yanlışların ötesinde, daha çok büyük bir yanlış. Sözelimi haberlerde "Amerikan polislerinin zencilere haksızlık ettiğini" öğreniyormuşuz. Bunun yanında "kadına şiddet uygulayan erkeklerin" haberlerini alıyormuşuz. Haberlere sorgusuz inandığımız gibi, her polisin ırkçı veya her erkeğin dayakçı olmadığını düşünmeliymişiz. Bakın bu tür istisna bildirimleri aslında genellemeyi doğrular. "Her polis ırkçı değildir" demek polisin ırkçı olduğunu söylemektir. "Her erkek dayakçı değildir" demek erkeklerin dayakçı olduğunu söylemektir. Değil midir dersiniz? Öyleyse "her Müslüman terörist değildir" cümlesini duyunca Batı'daki Müslüman göçmenlerin tüyleri neden diken diken oluyor?

Bu feminist aşlamadan sonra hatalara yenileri ekleniyor. "Bizi gütmeyin, bize bak deyin" buyruğunu çok şiddetli bir tehditle veren Kuran'ı sanki hiç okumamış gibi, başbakanı çobana benzetiyor. Bütün bu saçmalıklar başka bir saçmalık için: Başörtüsünün "bir örtünme değil, bir kimlik" olduğunu anlatabilmek için. Demek ki yazar 1990'larda kafalarında taşıdıkları şeyin "bir siyasi simge değil, dinin gereği" olduğunu öne süren ve savunmalarını buna dayandıran üniversite öğrencilerinden farklı düşünüyor. O zaman bunu açıklaması gerekiyor ama bu ergenlere ve çocuklara yönelik bir kitap olduğu için herhalde yeri değil.

Namaz kılmanın "bonuslu" bir eylem olduğunu söyleyen yazar gelenekçi anlamsız "sevap" kavramının yerine bir başka anlamsız kavramı koyuyor. Yetmiyor, "bonuslu sevap" diyerek Türkçeyi de katlediyor. Keşke "sevap" anlamsızlığıyla yetinseydi. Yoz öğretinin "ibadet" kavramını anlatırken söylediği sözcükler bunlar. Bunların yanlışlığına

önceki yazılarımda parça parça değinmişim. Kısacası bu sahte kavramlar ahlak kavramını dinsel ve dünyevi olarak ikiye bölüyor ve bütünsel bakışı engelliyor. Böyle olunca İslam, ayakları yere basmayan hayali, doğrulanamaz bir kuram olarak algılanıyor. Başörtüsü konusu bittikten sonra neden ibadet, cennet ve cehennem gibi konulara girdiğini anlamadım. Arada sıkı bir bağlantı kurmuyor. Allah'a Kuran'da geçmeyen adlar yakıştırmayı (müzeyyin, settar) bu kitapta da sürdürüyor.

Asıl meselenin günah işlemek değil günahattan uzak durmak olduğunu vurguladığı, alışkanlıkların yönlendirici etkisini anlattığı bölümleri olumlu buldum.

Bu kitapta da çocuk dizilerinde olduğu gibi baba yok. Anne öğüdü var, anneyi örnek alma var, baba yok. Yazarın feminist eğilimi kendini iyiden iyiye belli ettiği için şaşırtmıyor.

Kitaptaki bütün resimlerde örtülü kızların cemaat tipi (rahibe tipi; sıkmabaş) alın örtüsüyle çift örtülü olduğunu ekleyeyim. Oysa metinde böyle bir örtünün gerektiğiyle ilgili hiçbir şey yoktu. Kapaktaki kızın gözünde sürme olması da ayrı bir çelişki. Resimlerde şeytan, boynuzlu "Ş" olarak, melek ise kanatlı "M" olarak çizilmiş. Şeytanın boynuzlu olması da, meleğin omuzda bulunması ve kanatlı olması da Kitabımukaddes kültürüdür. Uzak Tanrı yazısında açıklamışım.³

Tongar'ın bütün kitaplarındaki vinyetlerde ve karikatürlerde evin içindeki kadınlar başörtülü çizilmiş. Yazar acaba evdeki giyim kuralının farklı olduğunu mu bilmiyor, yoksa biliyor da umursamıyor mu?

Sonuç olarak bu kitap "kurtarılabilir" durumda değil. Genç kızları örtünmeye özendirmek için başka bir kitap yazılmalı.

Allah'ım Ben Geldim: Namaz Kılmak İçin 10 Harika Sebep

Salât konusunda gerçeği görmüş kişilere bu kitabın imkansız amaçladığını anlatmaya gerek yok.⁴ Çocuğa anlamsızlığı benimsetmeyi başarmak mı daha iyidir, başaramamak mı, emin değilim. Buna rağmen belki gözden kaçırdığım bir şey vardır merakıyla alıp okudum. 2020'den beri baskısı yüz bini geçmiş.

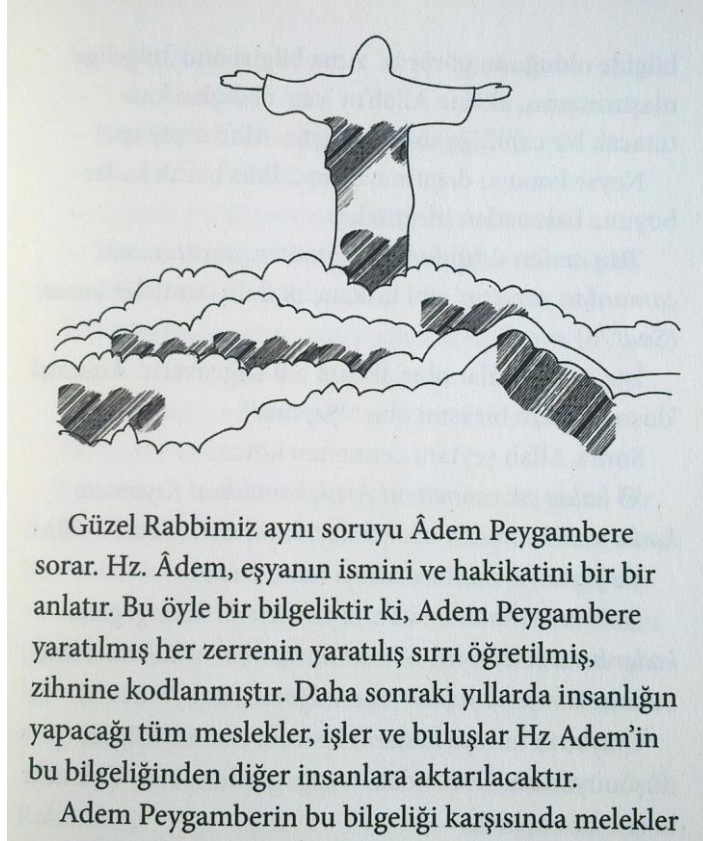
Yazar daha başta neden namaz kıldığımızın nesnel bir yanıtı olmayabileceği imasında bulunuyor. Bunun yanıtının herkesçe aranması gerektiğini söylüyor. "Dinin direği" olan şey bu kadar bulanık olmamalı, öyle değil mi? Yoksa yazar nesnel ve göz önünde bir yanıtın var olduğunu biliyor da öğrenciye "birey" olarak muamele eden Amerikan eğitim okulunu mu benimsemiş? (Sevdirek Din Eğitimi kitabında Montessori ve John Dewey gibi özgürlükçü eğitimcileri örnek aldığını söylüyor)

³ Boynuz, şeytanın Kuran'da kesinlikle bulamayıp hadislerde bulduğumuz bir özelliğidir. Kimi hadiste şeytan "alır götürür", kaza yaptırır, hasta eder. Yani öldürücü, yaratıcı gücü vardır. Böylece aslında iki tanrılı veya çoktanrılı eski inanç sistemi hadislerin içine gömülür, önceden ayrı ayrı anılan tanrıların veya ecinnilerin adları silinip "şeytanlar" veya "cinler" veya "melekler" adları altında toplanır, böylece Kuran kaynaklı bir bilgiymiş gibi gösterilir.

⁴ *Salât* yazılarıma bakınız.

Adem'in öyküsünün yanlış sürümünü burada da okuyoruz. Derken şeytan yaratılıyor. Ondan uzak durup iyi olmamız gerekiyor. Ama iyilikle namazın arasında bir bağ kurulmuyor. "Namaz kılarsan kötülüğün ilk on birine gol atarsın." İyi de nasıl? Bu arada kötülüğün ilk on birinde şirk, kötülüklerden bir kötülük sayılıyor. Oysa Kuran'da eşkoşuculuk kötülüğü anlatmak için kullanılan bir kavramdır, kötülüklerden bir kötülük değil.⁵

Bu öykünün arkasından "var olmayı ben seçmedim" diyen çocuğa verilen "sana sorulabilmesi için önce var olman gerekirdi" yanıtını doğru bulmuyorum. Doğru yanıt şu olmalıdır: "İyi bir yaşam sürmüş yani Allah'a iyi kulluk etmiş ve yaşlanmış, mutlu ölmek üzere olan birine yok olmak isteyip istemediğini sorsak kesinlikle istemez. O kişiyi hiç yaratılmamış gibi yok etmek ona haksızlık olurdu diye hissederiz. İşte herkese o kişi olma fırsatı veriliyor. O fırsatı kullanmak istemezsen yani o kişi olmak istemezsen bu senin yaptığın seçim oluyor. Böylelikle bir haksızlığa uğratılmıyorsun." Kuran'ı bilen yetişkinler için şöyle de söylenebilir: "Allah'ın yaratabileceği bir güzelliği yaratmamasının haksızlık olduğunu hissederiz." Ama bu fazlasıyla derin bir yanıt ve yeni sorulara yol açabilir, onun için uzatmıyorum. Daha doğru bir yanıt veya aynı yanıtın daha güzel bir sunuş biçimi varsa tartışmaya açığım.

15. sayfadan. Bu ne? Yehova değildir umarım. Eğer Adem'se yine çok kötü. Adem'in gökte ne işi var? Bu bağışlanamaz bir hata.

⁵ Eşkoşuculuk konulu yazılarıma bakınız.

Bu sorunun yanıtı verilirken 7:172 (“Kalu Bela”) ayetinin yanlış yorumu geliyor. Biz doğmadan önce bu sorumluluğu üstleneceğimizi söylemişiz sözde. Ben doğmadan önce böyle bir şey söylediğimi hatırlamıyorum. Okur çocuğun da hatırlamadığına eminim. Bu ayet ahlaki olgunluğa eren kişinin bu yaşamda verdiği sözü anlatır.

Sonraki sayfalarda namazda “Allah’ın karşısına çıkmak” okuldaki derse katılmaya benzetiliyor. Ama içerik konusunda bir benzetme yapılmıyor. Yazar, namazın gerçekte ne olduğunu/olması gerektiğini söylemenin kıyısına kadar gelip topu dışarı vuruyor. Çünkü aslında kendisi de bilmiyor.

Kitap boyunca nedenselliğe asla uğranmayacak, artık belli oldu. İlerleyen sayfalarda her şeyin bir karşılığı olduğu ve namazın Allah’ın nimetlerinin karşılığı olduğu söyleniyor. Kesinlikle yanlış ve bu tür yanıtlar çocuğun Allah’ı kendisinden sakınılacak ama uzak durma anlamında sakınılacak, ödetici, talepkar, kendisi için bir şeyler isteyen tanrı olarak algılamasına yol açar. Nitekim çöküş aşamasındaki toplumların ve Kitabımukaddes’in tanrısı da böyledir. Bu yanlış yanıtlar yetişkinlerde gördüğümüz “namaz kıldım, oruç tuttum, cami yaptırdım, e artık ne yaptığıma karışmayıversin” davranışının tohumu oluyor. Hatta 36. sayfada dolaylı olarak bu yanıt veriliyor. “Namaz-oruç-zekat’tan geriye kalan yaşam senin, dilediğin gibi at koştur” diyor adeta. 82-87. sayfalarda Allah’ın kendisi için bir şey istemediğini anlatmakta başarısız oluyor ve yine nedensellik bağı kurmuyor, namazın insana neden gerekli olduğunu açıklamıyor. Çocuk bu yanıtları kendince anlayabilir ve namaz kılmaya ikna olabilir. Ama içine atılan bilişsel uyumsuzluk er geç kendini gösterecektir.

Nedensellik bağı yok. Büyülü sözleri söyle, büyü gizemli bir şeyler olsun ve o leke gitsin.

Seni mescide çağırıyorlar, nereye geliyorsun? Mescitte görülecek veya duyulacak hiç bir şey olmadığını itiraf ettiklerinin farkında değiller. Çocuk henüz dogmalarla biçimlenmemiş, öldürülmemiş taze zekasıyla bunları fark eder.

“Ahiret” dediği şeyin basitçe “gelecek” olduğunu bilse bu karikatürü çizmezdi, kesin. Namaz, oruç ve zekattan başka hiçbir şey koymaması da cabası. Sıfır nedensellik, yüzde yüz dogma. Sonra da neden ateist olduklarını mı soruyorlar?

Sonraki sayfalarda ölüm sonrasına yapılan hazırlıkla ana karnında bebeğin gelişimi arasında benzerlik kuruluyor (42-49). Bu aslında ölüm sonrasının varlığı konusunda verilen bildik bir örnek. Yazar bunu çok iyi anlatmış. Sırf bu sayfalar ayrı bir kitap olarak yayınlanır. Ama bu, ölüm sonrasının varlığıyla ilgili sorunun yanıtıdır. Veya “neden iyi

insanlar olmayız”ın yanıtıdır. Namazla arada ilgi bağı kurulmuyor. Aslında *salâtlâ* arasındaki ilgi bağı cam gibi net.

Çocuğa namazı bölünemez bir bütün olarak, yani eksiksiz rekat sayılarıyla ve beş vaktiyle dayatmanın bir mantığı yok. Ama kitap bunu yapıyor. Gelenekçi-ezberci öğretinin *salâtlâ*nın gerekliliği ile biçimselliği ve sıklığı arasındaki ayrımı yapmamış olması büyük bir hatadır. Bu yüzden beş vakitçilerle hiç vakitçiler arasında bir boşluk oluşmuştur. Gerçi namaz kılıyorsanız zaten boşa kılıyorsunuz, bunun bir önemi yok. Ama bu durumun yarattığı algı, yani aralarında keskin sınırlar olan iki davranış tipi olduğu algısı birleştirici değil, ayırıcıdır.

Kitap yarıya geldiğinde “on sebebi” sıralamaya başlıyor. Umudumuzu çoktan kestik ama yine de değerlendirelim. Ruh-beden ayrımı üstüne basa basa öğretiliyor. Yanlış. Namaz için “şarj” benzetmesi yapılıyor ama neyin şarjı, söylenmiyor. Bedensel enerji mi, moral mi? Moralse nasıl?... İkinci neden namaz sözcüklerinin sihirli olduğu. Masaru Emoto’nun ünlü su deneyi örnek veriliyor. Oysa o deney kör ve kontrollü olarak yinelenebilmiş değil. Akademisyenler ilgi duymadı ve yinelemeye çalışmadılarsa Emoto’nun kabahati değil ama bu durum onun kendi kendine yaptığı deneyin bir bilimselliği olmadığı gerçeğini değiştirmiyor. İddia yersiz, kanıt geçersiz. Sihirli sözcükler inancının Yahudilikten geçtiğini hatırlatayım. Üçüncü neden namazın Allah sevgisinin kanıtı olduğu. Ama hiç kimse bir kişiye onu sevdiğini kanıtlamak için yogayı andıran hareketler yapmaz, tekerleme okumaz. Dördüncü neden Bahçe’ye girmek. Bu namaza özgü bir neden değil, hatta namazla ilişkilendirildikçe bilişsel uyumsuzluk artıyor. Beşinci neden insanı hayvandan ayıran özellikmiş, yani “tefekürmüş”. Ama namazın tefekkürle zerre ilgisi kurulmuyor (zaten yok). Altıncı neden bilinçmiş. Kuran’ın **Türkçesini** okurken öğütleri duyuyormuşuz, böylece karar verme organımız çalışıyormuş. Onun için **namaz** kılmalıymışız! Yazar topu alıyor, gol çizgisinin üstüne getiriyor, üflese gol olacakken müthiş akrobatik bir vuruşla topu yine avuta atmayı başarıyor! Ayakta alkışlıyorum! Yedinci neden dördüncüyle aynı. Sekizinci neden çok bulanık, anlaşılmıyor. Dokuzuncu neden kalbi temizlememiş. Ama tekerleme okumanın nasıl olup da kalbi temizlediği yine açıklanmıyor. Onuncu neden huzur bulmakmış. İlgî bağı kurulmuyor. Yoga yap, meditasyon türlerinden birini yap, spor yap, birine sarıl, yine huzur bulursun. Biri bu insanlara namaz için bu gerekçeleri sunanların kendi topuklarına siktiklerini söylesin artık.

Tabii bu kitap ergen öncesi çocuklara yazıldığı için çok kısa değil. Kuran yorumlarındaki irili ufaklı yanlışların (veya farklılıkların) üzerinde durmuyorum. Adem öyküsü gibi İbrahim öyküsü de yanlış. Rep müzik, oyun konsolu gibi şeylerin özendirilmesi yanlış. Defalarca yinelenen harfler, ölçünlü Türkçede var olmayan sokak sözcüklerinin kullanımı, satır içinde gülücük kullanımı bu kitapta da sürüyor. On sebebi “volume 1, volume 2...” diye sıralaması çok uygunsuz. Düzeltiden geçmemiş. Gerçi “Hay”ı “Hayy” diye yazan bir yayınevinden çok şey bekliyor da olabilirim...

Aslında kitabın bugüne dek yazılmış namaza özendirme kitaplarından farklı olmayacağı adından belliydi. Bu sorunun on ayrı yanıtı olmaz, bir tane olur. O tek doğru yanıt bulamayınca yirmi yanıt da üretsen boş. Ana-babaların çocukları namaz kılmaya ikna etmekte yaşadıkları sıkıntının bir benzerini bulamıyorum. Her öğüdün bir açıklaması, nedenselliği olur. Namaz kılmak bu nedensellik evreninin dışında, boşlukta duran bir

varlık gibi. Kitabın ilk sayfasında aşılacağı vaat edilen “çünkü Allah öyle buyuruyor” yanıtızlığını aşmaları olanaksız. Nitekim bunu hiç aşamadığını kitabın sonunda itiraf ediyor. Aslında bu durum bile namazın ne kadar yanlış anlaşılan bir şey olduğunu gösteren koca bir işaret.

Bu kitap derde derman olmadığı gibi düzeltilmesi gereken başka hasarlar verir. Yaptığından fazlasını kırıp döker. Zaten bu “dert” gerçek bir dert de değildir. Ben okutmanızı kesinlikle önermem. Ama içinde değerdendirilebilecek bir cevher var.

Öbür Kitaplar

Yazarın çocuklara “bilimi sevdirmeye” amaçlı kitapları var. Çocuklara bilimi sevdirmek bir amaç olarak yanlış kurgulanmıştır. Bu kaygı, bilimcilik ideolojisinin baskın olduğu kültür ortamının ürünüdür. Bilimcilik, bilimsel yöntemi bilgi elde etmenin tek yolu olarak gören, bilimsel bilgiyi bilgi türlerinin en sağlamı ve en yüksekđi olarak gören anlayıştır. Pozitivizmin ve doğalcılığın üçüz kardeşidir. Çocuğa bilimi sevdirmeye kaygısı aslında “çocuğu dogmatik yetiştirme” diye bir sorun kurgular ve kendini bunun karşısına konumlandırır. Tıpkı sekülerliğin kendini “din” diye tanımladığı şeyin karşısına, onun “değili” olarak konumlandırdığı gibi. Eğer sekülerlik konusunda yazdıklarımı okumuşsanız (bkz. sağda din başlığı) bundaki sakatlığı görebilirsiniz. Çocuğu hem seküler anlam ve kavram dünyasıyla hem de bir Müslüman olarak yetiştiremezsiniz. Kuran’ın ahlak kavramları vardır, bir de modernizmin. Belli bir yaşa dek (bence ergenlik sonrasına dek) yalnızca Kuran’inkini vermek gerekir. İkisini karıştırdığınızda başörtüsünü “insan hakkı” diye savunan ve aynı anda şortluların hakkını savunan kafası darmadağın olmuş kuşaklar yetiştirirsiniz.

Üstelik Tongar’ın din eğitimi amaçlı yazdığı kitaplarının burada örneklerini gösterdiğim üzere kimi zaman dogmatik olma düzeyini aşmayan bir öğütselliği var. Bacak kadar çocuğa orucu, namazı, Kabe’yi “sevdirmeye” çalışıyor. Bunun karşısına bilimi sevdirmeye amaçlı kitapları koyarak bir tür dengeye mi ulaşmaya çalışıyor, bilemiyorum.

Temel ahlak eğitiminden sonra çocuğa sevdirmesi gereken bir şey varsa doğru düşünme ve öğrenme sevgisidir. Bilimsel düşünme değil, doğru düşünme. Bilimsel bilgiyi öğrenme değil, işe yarar herhangi bir bilgiyi öğrenme. Benim düşlediğim ilkökul eğitiminde mantık ve eleştirel düşünmeye giriş dersleriyle birlikte bilgiye ulaşma dersleri var. Eleştirel düşünmeyi zaten yeterince yazdım. Bunun yanında öğrenmeyi öğretmek çok önemli. Çünkü okulda veya evde verilebilecek bilginin bir sınırı var ve çocuk/ergen/genç er geç bu sınırın dışına çıkacak ve kendi yolunu bulması gerekecek. Bilgi bolluğu ve bilgi kirliliği içinde doğru bilgiyi bulmayı öğrenmesi gerekecek. Değilse dünyanın düz olduğuna, Kovid iğnesinin bir aşı olduğuna, basının bize haber vermek için var olduğuna inandırılmışlardan biri olur.

Doğru düşünme ve bilgi edinme eğitiminin yokluğunda çocuklara bilimi sevdirmeye çalışıyorlar. Bu tür kitaplara bakarsanız bilim diye aslında büyü öğretildiğini görürsünüz. Yani karşı konulmaz etkisi olan, olağandışı izlenim yaratan, zaman zaman illüzyona kayan deneyler. Bir başka deyişle bilimin yalnızca eğlence kısmı, hayret verici uygulaması gösteriliyor. Buna kısaca büyü demek yanlış değil çünkü çocuğu kısa sürede

şaşırtıp eğlendirmeye çalışıyorlar. Sözelimi şekeri suyun içine atıp eritme gibi bir deney olmaz bu kitaplarda. Çünkü çocuğun sürekli gördüğü şeydir, sıkıcıdır. Ama bilimse bu da “bilimdir”. Burada ince bir çizgi var: Çocuk bilmediği şeyleri öğrenmekten mi zevk alıyor yoksa etkilendiği şeye mi hayranlık duyuyor? Bilimi mi seviyor yoksa büyülenmeyi mi? Bu çizgiyi bulandıran çok sayıda kitabın yaratacağı uzun vadeli etki, çocuğun büyüden etkilenen bir yetişkin olmasıdır. Sonra Firavun’un büyücüleri gökdelenlere uçakları çarptırır ve onları birbirinden saçma yalanlara inandırır. “Siz yokken Mars’a gittik geldik” der, inanırlar. “Bilimadamları öyle dedi” der, hiçbir belirti yokken öldürücü bir virüsün yayıldığına inandırılırlar. Bilimin sevdirildiği kuşakların bilimin b’sini yapamadıkları ve dumura uğradıkları durumlara Uzmanlık Hurafesi yazımda örnekler vermişim. “Bilimi sevdirmenin” sonucu buysa, Müslüman ana-babalar sevdirmesinler daha iyi.

Bir de bu kitapların veliye ne ifade ettiği meselesi var. Çünkü bunlar çocuk kitapları ve içerik çocuğun sindireceği yiyeceklerden oluşuyor. Çocuğa yedirdiğiniz çikolatanın üzerini okursunuz ya, benzer biçimde, yayıncıların bu içeriğin gerekçesiyle ilgili, yani bu kitapların neden böyle olduğu ve neden öbür kitapların değil de bunların okutulması gerektiğiyle ilgili veliye birkaç söz söylemek borcunun olduğunu düşünüyorum. Değilse “bu bir ticaret, biz de işimize bakıyoruz” olur. Veli tarafında kafaların alabildiğine karışık olduğuna eminim. Sözelimi Tongar’ın çocuğa Kuran öğretmeye nasıl başlanacağıyla ilgili bir kitabı var. Aile Kuran’ı nasıl biliyor, çocuğa neyi öğretecek? Hatta burada örneklerini gösterdim, Tongar’ın Kuran’la ilgili yanlış izlenim ve bilgileri var. Romalı Celalettin’e harcadığı vakti Kuran’a harcasaydı belki bu eksikliğini giderirdi. Tamam, herkes her şeyi yapamaz ama en azından Kuran’ı bilen birilerinin denetiminden geçmeliydi bu kitaplar. Alın size bireysel Müslümanlık diye bir şey olamayacağının bir kanıtı daha. Takım kurmadan bir çocuk kitabı bile yazamıyoruz. Müslüman bir ana-babanın varlığı çocuğu Müslüman olarak büyötmeye yetmiyor.

Sevdirerek Din Eğitimi kitabında hayvanseverlik aşılması.

Sevdirek Din Eğitimi kitabından ayrı sayfalarda yanlış eğitim örnekleri olarak verilen iki ayrı görsel. TÜİK anketine göre anneler daha dayakçı. Ama babaların daha dayakçı ve acımasız oldukları önyargısı çizerin de bilinçaltına girmiş olacak ki babaya yakıştırdığı yumruğu anneye çizememiş.

Merve Gülcemal - Allah'ı Neden Göremiyorum? (Küçük Merve'nin Büyük Soruları - 1)

Kitap rüzgar, gündüz yıldızlar, duvarın arkasında uyuyan kardeş, hücreler gibi her zaman görünmeyen ama varlığı bilinen şeylerin örneğiyle başlıyor. Allah'ın neden görünmediği sorusunun yanıtı olmaz elbette. Bunun yerine çocuğa Allah'ın sevgisi ve verginliği gösteriliyor.

Kitaptaki en büyük eksiklik sevgiyi ana üzerinden anlatması. Çocuğun bir babası var ama "annemi çok ama çooooook severim" diyor (evet, yedi o ile). Allah'ı görememenin gözün gücünün sınırlı olmasıyla ilişkilendirildiği sayfa biraz sıkıntı yaratabilir. Bir de kitabın yararlılığına coğrafi kısıtlamalar var. Allah'ın insanları sevdiğini anlatan sayfada çimlerin yumuşaklığından söz ediliyor ve dikenle karşılaştırılıyor. Dikenin, çıplak toprağın ve betonun bol olduğu yerlerde bu sayfayı çocuk nasıl karşılar bilemem. Bir de kitabın hangi yaşa uygun olduğu yazmıyor.

Bu kitap yeterince temiz ve çocuğa korkusuzca yedirilebilir. Kitap çok sayıda çocukla yapılan denemeyle hazırlanmış. Soru sormayan çocuğa okutulmaması söyleniyor. Bu uyarı Tongar'ın kitaplarında yoktu. Aslında bu başlı başına yazıyı gerektirecek bir konu. Çocuk soru sorar. Ama sözgelimi Allah'ı neden göremediğini veya Allah'ın insanları neden cezalandırdığını hiç sormayabilir. Ana-babaya düşen görev bu ve benzer soruların yerini tutacak vekil soruları sorduğunda fark etmek ve uygun yanıtları onun zihnine ekmektir. Sözgelimi ahlaksızlığın ne demek olduğunu, babasının kimine neden küfrettiğini sorabilir. Komşu annenin çocuğuna neden vurduğunu sorabilir. İnsanlara

ölünce ne olduğunu sorabilir. İnsanların camide ne yaptıklarını sorabilir (gerçi buna nasıl yanıt verirsiniz bilemem; zor).

Merve Gülcemal - Bize Benzer Mi? (Küçük Merve'nin Büyük Soruları - 2)

İlk kez kaplumbağa görüp taş sanan, ilk kez dolu görüp kar sanan, ilk kez ay görüp lamba sanan çocuğun örnekleri veriliyor ve Allah'ı bilinen şeylere benzetmeye çalışmanın normal olduğu anlatılıyor. Hiçbirine benzemediği öğrenilene dek. Yine de merak ediyorsa Allah'ı Kuran'dan öğrenmesi gerektiği söyleniyor. Çok güzel. Görece temiz bir kitap. Sansürlenmesi veya düzeltilmesi gereken bir sakıncası yok. Görece önemsiz yanlışlar şunlar:

Peygamber'e "efendimiz" deniyor. Olmaz.

Kitap boyunca başı açık olan çocuk Kuran okurken sıkımbaş oluyor. Yanlış. Çocuk Kuran'ı yerde ve rahlede okuyor, bu da yanlış. Niye zorlaştırıyorsun ki?

Çocuğun iki arkadaşı da kız. İlk kitapla birleşince ciddi bir erkek eksikliği ortaya çıkıyor.

Bu iki kitabın son sayfasında veliye yönelik birkaç söz var. Olması gereken budur. Bu bölümde kitabın en büyük yanlış yapıyor ve veliye hadisleri kullanarak öğüt vermesi öneriliyor. Çocuğa "Kuran oku" dedikten sonra olacak iş değildir. Aslında bu bölümlerde uzun uzun anlatımlar olması gerekir. Çünkü çocuğa okutulan kısa ve basit bir cümlenin arkasında günler, aylar, yıllar süren çalışmanın olması gerekir. Bu cümlenin neden öyle değil de böyle olduğunu velinin bilmesi gerekir. Çünkü velinin çocuğa okuttuğu kitap aslında velinin sözüdür. Her yanıtın arkasından gelecek yeni sorulara hazırlıklı olmalıdır. "Çocuğum yazar abla öyle yazmış, ben ötesini bilmiyorum" deme seçeneği yoktur. Ana-babalar çocuğun ahlakını beslemek için harcadıkları zaman ve emekle karnını doyurmak ve "işe sokmak" için harcadıkları zaman ve emeği karşılaştırsınlar. Lokman'a olan uzaklıklarını kestirebilirler.

Jenny Molendyk Divleli - Unutulmuş Kitap

Çok satan bir kitap değil ama adı dikkat çekici. Hangi yaşa uygun olduğu yazılmamış. Rafta okunmadan duran bir kitabın ailenin çocukları tarafından rastlantıyla keşfedilmesi ve her gün birlikte okunmaya başlanmasının kısacık öyküsü. Kuran'ın yalnızca ilginç, masalsı öykülerinin ve "güzel zaman geçirme" özelliğinin öne çıkarılmasının doğruluğundan emin değilim. Bir de şu var, Kuran'daki öyküleri yetişkinlere değil de çocuklara okuyacak babayiğidin o öykülerin anlamını biliyor olması gerekir. Değilse,

soru yağmuru altında kalır ve ısındırmaya çalıştığı kitaptan soğutur. Ben örneğin Yusuf öyküsünden çocukların ne anlayabileceklerini bilmiyorum. Ben anlamadım ki anlatayım. Hatta başına gelen korkunç şeyleri çocuğun anlaması olanaksızdır, anlarsa da travma malzemesidir. Hele İbrahim, amanın! Meryem'den çocuklara nasıl söz edilir, ne işlerine yarar bilmiyorum. Davut ve Süleyman da aynı şekilde. Çocukların Kuran'dan payı, ana-babalarının ondan aldıkları ahlakı yansıtmalarıdır. Anlayacak yaşa geldiğinde “çocuğum, bizi böyle iyi, güvenilir insanlar yapan, bildiklerimizi öğreten şey bu kitaptır” diye karşısına çıkarırsınız.

Erdemler Dizisi - Adil Davranıyorum

8+ yaş için çok kısa öyküler ve sorular karışık biçimde sunuluyor. Sınıf içi etkinlikler de var. Bu listeye almamın nedeni eşitlikçilik zehrine karşı çocuğa güzel bir altyapı sağlayabileceğini düşünmem. Adalet, hak edenin hak ettiğini almasıdır; bunu öğretiyor. Hatta kitapta eleştirel okumaya küçük bir giriş bile yapıyor.

Küçük sorunlar: Çok kısa da olsa canlıların “haklarından” söz ediliyor. Eşitlikten hiç söz etmemesine rağmen kitap sonundaki sorularda eşitlikle adaletin farkı soruluyor. BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nden söz ediliyor, bunun adaletle ne ilgisi olduğunu anlamadım. Kitabı altı kişi hazırlamış ama biraz aceleye gelmiş olabilir. Resimler öyküleri daha iyi anlatabilirdi. Veliler ve öğretmenler bu kitabı küçük birkaç dokunuşla iyileştirebilirler. Dizinin sabırla ilgili bir kitabı daha var, incelenmeye değer.

Ayşe Sevim, Fatma Işıl - Allah Beni Seviyor

Allah'ın kimi sevip kimi sevmediğiyle ilgili Kuran'dan kısa cümlelerin her birini açıklayan toplam on iki öykü içeriyor. Kitabın tek sorunu hayvansever mesaj içermesi.

Zalimlik bölümünde çocuk oyun oynamak için yavrularını ana kuştan saklıyor, yavru köpeği koşturup yoruyor. Bunların zalimlik olarak gösterilmesi yanlış. Küçük çocuklar, özellikle oğlanlar hayvanlarla bu şekilde oynayarak onları tanırlar, meraklarını giderir ve doğanın kurallarını, sınırlarını keşfederler. Bu onların keşif güdülerini doyurmalarının bir yoludur. Çocuğun oyuncak arabasına kolonya döküp yakmasıyla veya kendi yaptığı kumdan kaleyi top atışlarıyla yıkmasıyla civcivin ne kadar dayanıklı olduğunu sınaması arasında hiçbir fark yoktur. Bu hayvanlar insanlara bu şekilde de hizmet ederler. Abartıp kendi midelerini bulandıracak kadar

tadını kaçırmaması koşuluyla buna izin verilmelidir. Zalimlik için bu örnekler yerine insanların canlarının yandığı bir örnek verilmeliydi.

İsraf bölümünde “bıraktığın yiyeceklerle doyabilecek birçok insan var” demek yerine “...canlı var” denmesi ve yiyeceklerin fazlasının bir yaban hayvana verilmesinin doğru davranış olarak gösterilmesi çok yanlış. Hayvanseverlik dinini aşlamak bir yanlış, bunu İslam eğitimi niyetiyle yapmak başka bir yanlış. Çocuk ilerleyen yıllarda besi hayvanlarının öldürüldüğünü, balıkların avlandığını, severek yediği balın arılardan çalındığını öğrendiğinde bir bilişsel uyumsuzluk ortaya çıkacak. Bu da üçüncü yanlış. İslam’a ısındırma niyetiyle bu kitabı okuttuğunuz çocuğunuza Kurban Bayramı’nı da anlatamazsınız. Tıpkı küçüklüğünde namaz kılması öğütlenen çocuğun yetişkinliğinde İslam’dan soğuması gibi, çocukluğunda verilen bu çelişkili ve bozuk hayvansever mesajlar yetişkinliğinde kendisinden tiksinsmesine yol açar. Ateist/deist veya hayvansever yetişkinleri yaratan eğitim aynı çelişkili aşılama şablonlarını kullanır.⁶

Bu vesileyle yaygın bir yanılgıyı düzeltiyim: Bir eğitim uzmanının uzmanlığı, çocuğa aşılama gereken şeyin **ne** olduğu değil, **nasıl** aşılacağıdır. Ne olduğu sorusunun yanıtı herkesin kendi dinidir. Evet, herkesin dini vardır ve hiçbir kurum dinlerin karşısında yansız olamaz. Eğer uzmanınız hayvanseverse ürettiği içerik de bu dinin aşılama yönünde olacaktır, başka dinin değil. Eğitim malzemesini bu gözle değerlendirin. Sözelimi Hristiyan cemaatlerin çocuk kitaplarından da yararlanabiliriz. Elbette çocuklarımıza İsa’yı çağırmayı öğretmeyeceğiz. Bunu **nasıl** öğrettiklerine bakacağız.

Bu iki bölümün sayfalarını koparırsanız kitap tertemiz olur, çocuğunuza güvenle yedirebilirsiniz.

Bunun dışında bazı yerlere küçük birer takviye açıklama eklemek gerekebilir. Sözelimi dede torununa “Allah şımarımayanları sever” dedikten sonra bunun ne anlama geldiğini, sonucunun ne olduğunu açıklamıyor, çocuğun yaşadığı olayla bağlantısını açık biçimde kurmuyor. Kitabın küçük bir kusuru da ahit, israf gibi Arapça sözcükler kullanması. Türkçe karşılıkları kullanılmalıydı.

İyileştirme

İyileştirmenin yolu ilgiden geçer. Her ne kadar yanlışlarla dolu olsa da bu kitapların üretilmesi özendirilmelidir. Daha iyilerinin ortaya çıkması talebin varlığına bağlıdır. Tektarıncı çocuk yetiştirmek gibi bir kaygının varlığı yalnızca çocuk kitaplarında değil aşama aşama bütün ürün ve hizmetlerde etkisini gösterecektir. Elbette toplumu düzeltmekten söz etmiyorum. Duyarlı bir azınlığın ortaya çıkmasından söz ediyorum. Bu azınlığın yayıncıyı ve yazarı özendirip desteklemenin yanında eleştiri gücü de olmalıdır. Peki, elimizde tıpkı zehirsiz hazır mama olmadığı gibi kusursuz kitap yoksa ne yapacağız? İki amaca birden ulaşabilmek için bu kitapları satın alıp, ayıklayıp çocuğa

⁶ Hayvanseverliğin Kuran’a aykırılığının kanıtları için Hayvanseverlik yazıma bakınız.

yedirilmesi ve buna karşılık eleştirilerin de yazara ve yayıncıya iletilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani aileler hem talep oluşturmalı, hem de “olmamış, düzeltin” demeliler.

Bu kitapların bazılarının doğru birer çocuk kitabı oluşturmak için birer taslak olarak kullanılabileceğini düşünüyorum. Kurtarılamayacak durumda olduğunu düşündüklerini zaten yazdım. Dosdoğru, lekesiz, temel ahlak dersleri içeren çocuk kitapları yazabilecek olanlar bunu yapmıyorlar. Ahlak kalemiz boş kalıyor; geleni geçeni, maddecisi, hazzı, ateisti, feministi, Yahudisi golü atıyor. Öyleyse eldeki olanakları kullanarak derme çatma geçici çözümler de geliştirmek zorundayız. Çoktanrıci Kuşaklar yazımda “yayınlanmış bir kitabı alıp, içindeki sakıncalı içeriği ayıklayıp yeniden yazacak ve ciltleyeceğiz” demiştim. Başka yol yoksa üşenmeyip yapacağız. Hatta bunun bir alışkanlık olması gerekiyor. Eve giren her çocuk kitabının tarandığı, düzeltiden geçtiği, çıktı alınıp ciltlendiği ve orijinalinin geri dönüşümü boyladığı evlerimiz olmalı. Çünkü çocuk büyüyor, beklemiyor. İçine bir şey koydun, koydun. Sen koymadın, başkası o boşluğa zehri koyuyor.

Kitapları kılıçından ayıklayıp çocuğuna yediren her velinin yayıncıya ve yazara geribildirimde bulunma görevinin olduğunu düşünüyorum. Kısaca: Satın almak, temizleyip kendi sürümünüzü üretmek ve eleştirmek. Ayet Ayet Allah Sevgisi kitabı okutulabilir. Kusurlarını gidermek için birkaç küçük dokunuştan fazlası gerekecek. Zuzu dizisinin belirgin kusurlarını gidererek birkaç küçük oynamayla çocuğa yedirilebilir duruma getirmek kolay.